

*Marta Maier, Aleksandra Podwysocka**

ILOŚCIOWEBADANIAMAKROEKONOMICZNE W KONTEKŚCIE METOD BADAŃ TYPOWYCH DLA NAUK O ZARZĄDZANIU

Z a r y s t r e ś c i: W statystycznych badaniach makroekonomicznych na temat zjawisk gospodarczych w społeczeństwie, oprócz używania typowych metod ilościowych ważne jest też stosowanie innych metod badawczych z zakresu nauk społecznych. W niniejszym opracowaniu potwierdzamy, że teoria ugruntowana może być traktowana jako metoda uzupełniająca w badaniach na temat starzenia się populacji i badania determinant wydajności pracy. Uzupełniająco badania mogą być realizowane z wykorzystaniem paradygmatu interpretatywno-symbolicznego, który daje możliwość obserwacji współzależności społecznych, przy zachowaniu orientacji na wartości.

S ł o w a k l u c z o w e: teoria ugruntowana, paradygmat, badania jakościowe, wydajność pracy, starzenie się społeczeństwa.

K l a s y f i k a c j a J E L: L20

WSTĘP

Koncentrując się na prowadzeniu badań makroekonomicznych, realizujemy je na podstawie metod ilościowych. Zdeteterminowane jest to faktem, że

* Adres do korespondencji: Marta Maier, Politechnika Gdańska, Wydział Zarządzania i Ekonomii, Katedra Analizy Ekonomicznej i Finansów, Traugutta 79, 80-233 Gdańsk, e-mail: marta_maier@poczta.onet.pl; Aleksandra Podwysocka, Politechnika Gdańska, Wydział Zarządzania i Ekonomii, Katedra Analizy Ekonomicznej i Finansów, Traugutta 79, 80-233 Gdańsk, e-mail: a.podwysocka@wp.pl;

podejście formalne jest typowe dla badań naukowych opartych na procedurach statystycznych, w których dokonywać się będzie porównań między grupami. Jednocześnie należy stwierdzić, że coraz częściej typowe metody badań naukowych w ujęciu ilościowym nie są wystarczające w trakcie prowadzenia makroekonomicznych badań statystycznych. Obserwację taką poczyniły autorki niniejszego opracowania w trakcie badań nad starzeniem się społeczeństwa oraz badaniem determinant wydajności pracy. Oba zagadnienia badane z perspektywy makroekonomicznej wyraźnie wskazują, że konkurencyjność regionu w ujęciu ekonomicznym, społecznym oraz wpływu na tempo wzrostu gospodarczego ma kluczowe znaczenie dla utrzymania przewagi konkurencyjnej poszczególnych krajów czy regionów. W trakcie badań oczywistym się bowiem stało, że prowadząc wyżej wymienione badania naukowe należy również pamiętać, iż ważne – i słusznie – jest również dogłębne zrozumienie badanego zjawiska, a nie jedynie zapoznanie się z dostępną literaturą na jego temat i analiza zebranych makroekonomicznych danych statystycznych. Będzie to więc oznaczać potrzebę uzupełniania badań o studia nad mentalnością społeczeństwa, czy posłużenie się w prowadzonych badaniach ekonomicznych wyjaśnieniami płynącymi m.in. z nauk o zarządzaniu, socjologicznych czy psychologicznych. Powyższe obserwacje doprowadziły do zainteresowania innymi metodami badawczymi zaczerpniętymi z nauk społecznych tak, aby określić, które z paradygmatów i metod badawczych najlepiej odpowiadają realizowanym badaniom i które ze względu na swoją specyfikę umożliwiają pełniejsze poznanie wszystkich aspektów związanych z powyższymi zagadnieniami. Stąd też autorki zdecydowały się na wykorzystanie analizy teorii ugruntowanej¹ pod kątem jej przydatności do prowadzonych przez nie statystycznych badań makroekonomicznych oraz na wnikliwe poznanie paradygmatu interpretatywno-symbolicznego celem ustalenia, czy będzie on pomocny pod kątem prowadzonych badań.

1. TEORIA UGRUNTOWANA – ISTOTA ZAGADNIENIA

Metodologia teorii ugruntowanej to jedna z ważniejszych strategii realizowanych w ramach badań jakościowych. W swojej istocie bezpośrednio nawiązuje do teorii symbolicznego interakcjonizmu, odchodzącym tym

¹ Przesłanki stosowania teorii ugruntowanej szczegółowo omówił m.in. M. Ćwikliński [Ćwikliński, 2010, s. 243–253].

samym od całkowitego przypisania do paradygmatu normatywnego czy funkcjonalistycznego.

Badania jakościowe to popularna strategia wykorzystywana w naukach społecznych, nawiązująca do przeprowadzania obserwacji oraz analizy rzeczywistości z punktu widzenia społeczeństwa, jak i organizacji. Przykładem tej metody jest teoria ugruntowana, która została stworzona przez Barney'a G. Glasera i Anselma L. Straussa na podstawie badań empirycznych odnoszących się do pracy instytucji opieki zdrowotnej (nawiązanie do badania organizacji oraz zachodzących tam procesów pracy). Przeprowadzanie badań odnoszących się do sprawiedliwości społecznej to jeden z obszarów, względem którego zastosowanie teorii ugruntowanej staje się całkowicie zasadne. Dopiero na przełomie lat 80. i 90. XX wieku wiedza z zakresu teorii ugruntowanej zaczęła się rozpowszechniać. Doszło tym samym do formalizacji metodologii głoszonej przez Glasera i Straussa [Glaser, Strauss, 2009, s. 117].

Najprościej teorię tę należy opisać jako metodologię polegającą na tworzeniu wizji („średniego zasięgu”) przy wykorzystaniu danych empirycznych podlegających systematycznemu gromadzeniu [Glaser, 1978, s. 2]. Jest ona zatem pochodną analizy danych empirycznych, która tworzy się w wyniku realizacji badań terenowych czy obserwacji określonej części rzeczywistości społecznej. Hipotezy wyłaniają się podczas badań i podlegają procesowi stałej modyfikacji i weryfikacji. Tworzenie teorii definiowane jest jako określony proces, w którym moment gromadzenia danych, budowanie hipotez oraz ich weryfikacja nie podlegają wyraźnemu rozdzielaniu w czasie, co występuje w typowej metodyce badań. Są one procedurami, które podlegają wielokrotnemu przeplataniu w ramach całego procesu tworzenia teorii. Teoria ugruntowana powinna być zatem traktowana jako możliwość na „przewidywanie, wyjaśnianie i rozumienie” występujących w otoczeniu zachowań społecznych.

Główne tezy odnoszące się do metodologii teorii ugruntowanej przyrównują ją do paradygmatu określonych założeń, mówiąc o tym, w jaki sposób realizowane powinno być badanie jakościowe (standard normatywny) [Timmermans, Tavary, 2007, s. 494].

Termin „teoria ugruntowana” używany jest zarówno do samej metody przeprowadzanych badań, jak i uzyskanego w tej sposób wyniku. Wielu badaczy przypisuje ten termin do zdefiniowania określonego sposobu analizy. Podstawy metody teorii ugruntowanej odnoszą się do luźnych wskazówek o charakterze analitycznym, które dają badaczom możliwość zbadania zbioru danych i na tej podstawie stworzenie teorii o charakterze indukcyj-

nym średniego zasięgu, co będzie się dokonywać poprzez kolejne analizy danych i modyfikację pojęć.

Dużym atutem teorii ugruntowanej jest fakt, że daje możliwość zastosowania niezbędnych narzędzi wykorzystywanych do analizy procesów, które bezpośrednio odnoszą się do zagadnień związanych ze sprawiedliwością społeczną. Teoria ta jest swego rodzaju zachętą dla badacza, aby pozostawał on w bliskim kontakcie ze światem, który stanowi podstawę realizowanych badań, tym samym zachęca do wygenerowania określonej grupy pojęć na podstawie zdobytego materiału empirycznego (pozwała to na dokonanie nie tylko syntezy i interpretacji pojęć, ale podkreśla istotę wzajemnej zależności, jaka powstaje podczas tworzenia nowych zagadnień).

Metody teorii ugruntowanej to działania polegające na gromadzeniu i analizowaniu danych (w tej samej perspektywie czasowej), które pojawiają się podczas realizowanych badań, dostarczając tym samym nowych informacji, które dodatkowo oddziałują na siebie wzajemnie. Zebrane w ten sposób zasoby empiryczne stanowią podstawę do udoskonalania już istniejących teorii. Dochodzi tym samym do wypracowania teorii możliwie coraz bardziej abstrakcyjnych odnoszących się do badanej rzeczywistości oraz udoskonalenia nowych kategorii pojęciowych.

Teoria ugruntowana stworzona przez szkołę chicagowską obecnie staje się coraz mniej popularna (teraźniejszość różni się od przeszłości, z której bezpośrednio się wywodzi – koncepcja emergencji), pomimo faktu, iż to właśnie spuścizna owej szkoły traktowana powinna być jako fundament służący do realizowania badań nad sprawiedliwością społeczną. Nowe doświadczenia dają początek nowym interpretacjom oraz podejmowanym działaniom, stanowiąc tym samym impuls do dalszego poszerzania wiedzy z zakresu badanego zjawiska. Dlatego też współczesne podejście do teorii ugruntowanej nawiązuje do ponownego zwrócenia się ku tradycyjnym metodom badań terenowych z punktu widzenia szkoły chicagowskiej, by w pełni móc wykorzystać przypisane im znaczenie w całym procesie tworzenia sprawiedliwości społecznej oraz demokracji [Charmaz, 2009, s. 710].

Zastosowanie teorii ugruntowanej ma swoje odzwierciedlenie w realizacji badań nad sprawiedliwością społeczną, gdyż następuje zdefiniowanie tego, co ma miejsce w określonym terenie. Tym samym możliwe staje się wyjaśnienie występujących w rzeczywistości procesów (ukrytych) oraz jawnych działań. Otwartość na informacje empiryczne ma na celu wzbudzenie w badaczu ciekawości oraz doprowadzenie do zmiany toku

prowadzonych badań. W badaniach zjawiska sprawiedliwości społecznej wykorzystanie teorii ugruntowanej umożliwi zebranie danych, które zostaną wykorzystane w przyszłości podczas dokonywania analizy badanego zjawiska. Następuje tym samym tworzenie otwartych powiązań pomiędzy teoriami, które miały miejsce we wcześniejszych badaniach, aktualnie obowiązującymi warunkami oraz konsekwencjami głównych procesów. Badania realizowane w ramach teorii ugruntowanej są niejako wspólnym wysiłkiem leżącym zarówno po stronie badacza, jak i zmiennych, gdyż ich wzajemne zaangażowanie ma na celu wniesienie zmian w ramach ogólnie przyjętej praktyki. Odnoszą się one przede wszystkim do sytuacji, w których ludzie przyjmują refleksyjne stanowisko względem badanej materii, a teoria ugruntowana daje im niezbędne narzędzia do dokonania systematycznego badania na podstawie własnych doświadczeń oraz działań i zachowań społecznych.

Właściwe wykorzystanie teorii ugruntowanej zakłada, że w początkowej fazie badacz powinien przyjąć pozycję konceptualisty. Hipotezy czy pojęcia powinny powstawać dopiero przy realizacji badań empirycznych oraz związanych z tym analiz (niemożliwe staje się jednak całkowite zrezygnowanie z konceptualizacji badania, niezbędne jest wówczas dogłębne zbadanie materiału empirycznego). Proces zbierania danych i tworzenia na ich podstawie hipotez wzajemnie się przeplatają w ramach tworzenia teorii. Metodologia teorii ugruntowanej umożliwia tym samym poznanie zjawisk dotąd niezbadanych.

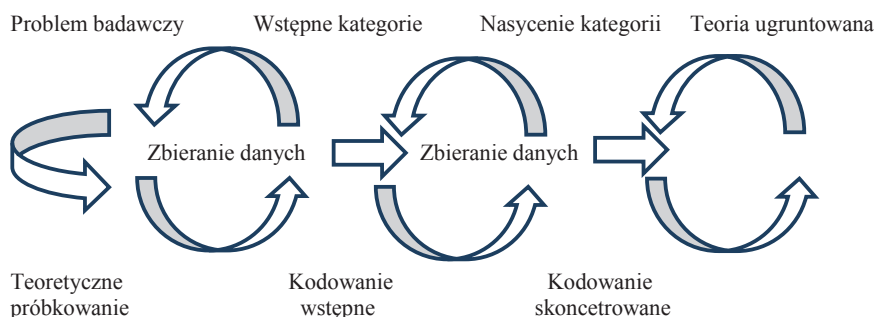
Dodatkowo powinna umożliwić prognozowanie pewnych zjawisk, jednakże spełnione muszą zostać przy tym określone wymagania, a mianowicie: teoria musi odpowiadać zasobom empirycznym zdobytych podczas badania, ma dokonywać wyjaśnienia zjawiska podlegającego badaniu wraz z odpowiednią interpretacją zaistniałych zdarzeń, ma stać się podstawą do przewidywania zdarzeń przyszłych. Powinna być istotna dla badaczy danej dyscypliny oraz modyfikowalna w ramach innych metod badawczych.

Teoria ugruntowana przekazuje narzędzia, które umożliwiają dokonanie ponownego badania procesów społecznych, dążąc jednocześnie do przekształcenia ich w powszechnie obowiązujące praktyki. Jest to metoda badawcza, która staje się podstawą do realizacji kolejnych badań, włączając w to dogłębne poznanie o charakterze empirycznym badanej rzeczywistości.

Należy zauważyć, że metodologia teorii ugruntowanej jest swego rodzaju odpowiedzią na stosowanie tradycyjnych metod badawczych (tzw. metody „za biurka”), w której podkreśla się możliwie jak największe

ograniczenie względem teoretycznego podejścia do badanej materii [Konecki, 2000, s. 27].

Do głównych elementów teorii ugruntowanej należy zaliczyć „teoretyczne próbkowanie, kodowanie, teoretyczne nasycenie i stałe porównywanie” [Bryman, Bell, 2007, s. 583]. Próbkiwanie teoretyczne to proces o charakterze ciągłym polegający na gromadzeniu danych, które są następnie wykorzystywane do tworzenia teorii. Kodowanie to wykonanie podziału na części, którym przypisane są nazwy względem określonej kategorii informacji. Teoretyczne nasycenie to moment osiągnięty podczas prowadzenia badań, w którym powstałe wcześniej kategorie odpowiadają opracowanej teorii (jakikolwiek dodatkowe gromadzenie danych bądź ich analiza staje się zbędna). Stałe porównywanie to dążenie do zachowania bliskości pomiędzy danymi empirycznymi a stworzonymi kategoriami w celu zachowania zbieżności pomiędzy koncepcją a kategoriami. Poniższy rysunek przedstawia proces badawczy odnoszący się do tworzenia idei teorii ugruntowanej.

Rysunek 1. Idea tworzenia teorii ugruntowanej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Charmaz, 2009, s. 245].

W teorii ugruntowanej możliwe jest zastosowanie powiązań pomiędzy teorią a praktyką, co dodatkowo umożliwia pracę na podstawie założeń teoretycznych w obszarach, które nie zostały dogłębnie zbadane przez innych naukowców.

Jednakże teoria ugruntowana doczekała się również krytyki. Za największą wadę owej teorii uznano fakt, że niemożliwe jest zatrzymanie świadomości badacza oraz całkowite uniezależnienie się względem własnych przekonań w trakcie realizacji procesu badawczego. To, w jaki sposób badacz dokonuje zbioru danych empirycznych, ma bezpośredni wpływ

na to, jakie wnioski z nich wyciągnie. Dokonując przedmiotu badań, badacz posiada własne dziedzictwo naukowe, zatem jego wiedza uwarunkowana jest posiadanym doświadczeniem [Czech, 2004, s. 125]. Kolejny zarzut odnosi się do formy dokonywania podziału danych, co w efekcie końcowym może prowadzić do całkowitej utraty zamierzonego kontekstu. Ubogi zakres teorii odnoszący się do konkretnego zjawiska staje się przeszkodą w realizowaniu dogłębnej analizy szerszych zagadnień. Co więcej, niemożliwe jest sprecyzowanie czasu, jaki należy poświęcić na realizację badań.

2. CHARAKTERYSTYKA PARADYGMATU INTERPRETATYWNO-SYMBOLICZNEGO

Pojęcie paradygmatu odnosi się do określonego zespołu pojęć oraz teorii, które są akceptowane i wykorzystywane przez badaczy w ramach danej dziedziny. Paradygmat nauki jest zatem „historycznie zmiennym consensus omnium wspólnoty badaczy z danej dziedziny” [Kuhn, 1998, s. 33]. Pozwala to na odnajdywanie rozwiązań zagadnień dotąd nie rozstrzygniętych, zbędne badanie problemów, które uzyskały już wyjaśnienie.

Źródłami inspiracji paradygmatu interpretatywno-symbolicznego stają się nauki społeczne i humanistyczne. Założenia nawiązują przede wszystkim do konstruktywizmu społecznego (świat postrzegany jest przez pryzmat subiektywizmu, a otaczająca rzeczywistość powstaje w wyniku nieustannej interpretacji zjawisk) oraz powiązania czynnika poznawczego z praktyką. Ich realizacja dokonuje się w ramach metod jakościowych.

Paradygmat interpretatywno-symboliczny swoje istnienie czerpie z opisu współzależności, jakie zachodzą w strukturach o charakterze społecznym i organizacyjnym, całkowicie uniezależniając się od schematu przyczynowo-skutkowego, jaki istniał w neopozytywizmie. Podstawą do stworzenia teorii o podłożu naukowym jest zrozumienie badanej materii, co odbywa się poprzez zaangażowanie badacza, który w swoim działaniu powinien kierować się subiektywizmem i różnorodnością interpretacji badanych czynników. Podstawą teorii interpretatywnej jest konstruktywistyczne i konwencjonalne podejście do społecznej i organizacyjnej rzeczywistości [Hatch, 2002, s. 24].

Badacz staje się odpowiedzialny za poszukiwanie sensu, całkowicie zaangażowany w sytuację budowania teorii, przy zorientowaniu na wartości. Moment poznania traktowany jest jako działanie o charakterze symbolicz-

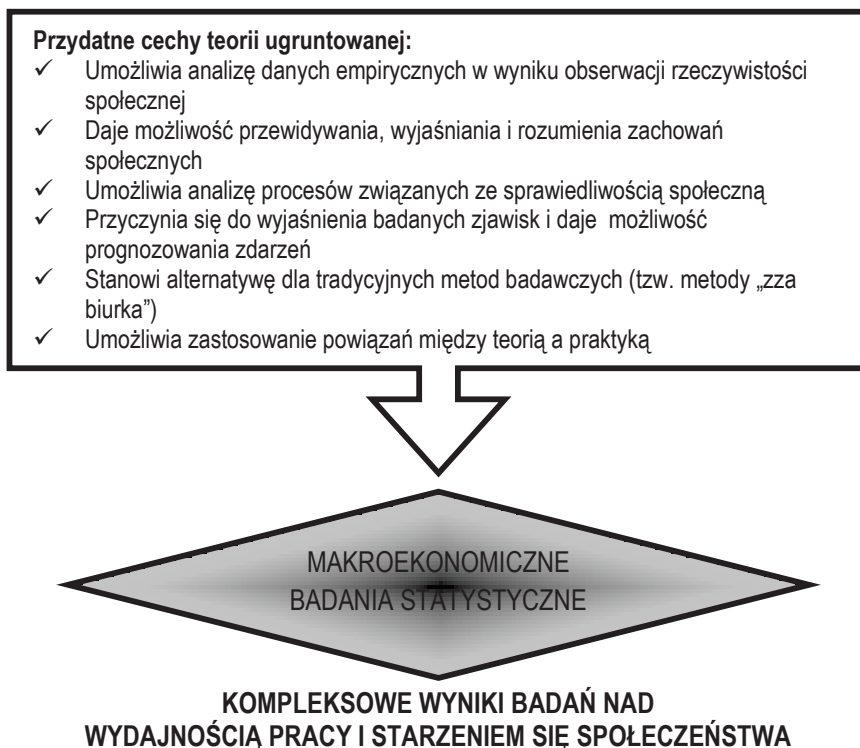
nym, którego rezultaty nie odnoszą się do czynników obiektywnych, lecz są intersubiektywnie komunikowalne.

3. OCENA PRZYDATNOŚCI TEORII UGRUNTOWANEJ I PARADYGMATU INTERPRETATYWNO- -SYMBOLICZNEGO W MAKROEKONOMICZNYCH BADANIACH STATYSTYCZNYCH

Jak zaznaczono na wstępie, autorki niniejszego opracowania zajmują się badaniami nad starzeniem się społeczeństwa oraz badaniem determinant wydajności pracy, stąd też wszechstronność prowadzonych przez nie badań makroekonomicznych (nieograniczona jedynie do badań prowadzonych na podstawie metod ilościowych) jest niezbędna celem uzyskania kompleksowych wyników i sformułowania prawidłowych wniosków. Jest to istotne, zwłaszcza gdy badania makroekonomiczne związane są z obserwacją rzeczywistości społecznej, wyjaśnianiem i próbą dogłębnego zrozumienia zachowań określonych grup², czy też analizą procesów ekonomicznych związanych ze sprawiedliwością społeczną.

Studiując zagadnienie teorii ugruntowanej, autorki skupiły się głównie na przedstawieniu jej cech charakterystycznych tak, aby możliwa stała się ocena przydatności wyżej wymienionej teorii w badaniach makroekonomicznych skoncentrowanych na zjawiskach ekonomicznych zachodzących w społeczeństwie. Wykaz najważniejszych cech teorii ugruntowanej przydatnych do badań nad wydajnością pracy i starzeniem się społeczeństwa przedstawia rysunek 2.

² W literaturze znajdziemy opinię, że najlepszą metodą dogłębnego zrozumienia zachowań określonych grup jest wizualna teoria ugruntowana. Rozważania na temat tego typu metodologii prowadził K. Konecki [Konecki, 2008, s. 89–115; Konecki, 2012, s. 12–45].

Rysunek 2. Cechy teorii ugruntowanej wykorzystywane w makroekonomicznych badaniach statystycznych zajmujących się wydajnością pracy lub starzeniem się społeczeństwa

Źródło: Opracowanie własne na podstawie: [Glaser, Strauss, 2009, s. 117; Glaser, 1978, s. 2; Timmermans, Tavary, 2007, s. 494; Charmaz, 2009, s. 710; Konecki, 2000, s. 27; Bryman, Bell, 2007, s. 583; Czech, 2004, s. 125].

KOMPLEKSOWE WYNIKI BADAŃ NAD WYDAJNOŚCIĄ PRACY I STARZENIEM SIĘ SPOŁECZEŃSTWA

Analiza przydatnych cech teorii ugruntowanej w makroekonomicznych badaniach statystycznych wskazuje, że powyższa teoria powinna być traktowana jako cenna, uzupełniająca metoda analizy danych i procesów związanych z badaniami ekonomicznymi dotyczącymi zjawisk zachodzących w społeczeństwie [Gorzko, 2013, s. 5–16]. Uwarunkowane jest to między

innymi możliwością badania rzeczywistości społecznej w wyniku realizacji badań terenowych czy obserwacji, możliwością przewidywania, wyjaśniania i rozumienia zachowań społecznych z jednoczesnym zapewnieniem badaczowi bliskiego kontaktu ze światem poprzez stosowanie powiązań między praktyką a teorią, czy też możliwością prognozowania zdarzeń. Mimo prezentowanych zalet w stosowaniu teorii ugruntowanej w makroekonomicznych badaniach statystycznych należy pamiętać, że posiada ona również wady, które niekorzystnie mogą wpływać pozytywnie na rezultaty prowadzonych badań. Stąd też, korzystając z teorii ugruntowanej jako metody badawczej, uzupełniającej prowadzone badania ilościowe, należy pamiętać, że zwłaszcza niedoświadczony badacz narażony jest na kierowanie się własnymi przekonaniem podczas zbierania danych i wyciągania wniosków, co może wpływać na zniekształcanie otrzymanych wyników badań. W związku z tym, niezwykle ważne jest zachowanie obiektywizmu i dążenie do prowadzenia pogłębionych, kompleksowych badań tak, aby wnioski z badań wolne były od uwarunkowania ich doświadczeniem i wiedzą badacza.

Rozpatrując zaś zaprezentowaną wiedzę na temat paradygmatu interpretatywno-symbolicznego, należy stwierdzić, że warto na jego podstawie wzbogacić prowadzone makroekonomiczne badania statystyczne dotyczące zjawisk ekonomicznych w społeczeństwie, gdyż daje on możliwość obserwacji współzależności o charakterze społecznych. Ponadto umożliwia autorkom konstruktywistyczne [Sułkowski, 2012, s. 140] i konwencjonalne podejście do społecznej rzeczywistości, przy jednoczesnym zachowaniu zorientowania na wartości.

PODSUMOWANIE

W przeprowadzonych rozważaniach pokazano znaczenie rozszerzania makroekonomicznych badań statystycznych skoncentrowanych na zjawiskach ekonomicznych w społeczeństwie o inne niż typowe dla nauk ekonomicznych, metody badawcze zaczerpnięte z nauk społecznych. W wyniku dokonanego przeglądu zagadnień związanych z teorią ugruntowaną potwierdzono, że niniejsza metoda badawcza może być traktowana jako uzupełniająca, obok metod ilościowych, w badaniach zajmujących się starzeniem społeczeństwa czy też badań determinant wydajności pracy. Niewątpliwą zaletą metody ugruntowanej są: możliwość badania rzeczywistości społecznej [Charmaz, 2010, s. 708] w wyniku realizowanych ba-

dań empirycznych, możliwość przewidywania, wyjaśniania i rozumienia zachowań społecznych z jednoczesnym stosowaniem powiązań między praktyką a teorią, możliwość analizy procesów związanych ze sprawiedliwością społeczną oraz przyczynianie się do wyjaśniania badanych zjawisk wraz z dawaniem sposobności do prognozowania zdarzeń przyszłych. Uzupełnienie makroekonomicznych badań statystycznych może być również realizowane na podstawie stosowania w badaniach paradygmatu interpretatywno-symbolicznego dającego możliwość obserwacji współzależności o charakterze społecznym, nawiązującego do konstruktywizmu społecznego oraz powiązania czynnika poznawczego z praktyką, przy jednoczesnym zachowaniu zorientowania na wartości.

LITERATURA

- Bryman A., Bell E., (2007), *Business Research Methods*, 2nd edition, Oxford University Press, Oxford.
- Charmaz K., (2009), *Teoria ugruntowana. Praktyczny przewodnik po analizie jakościowej*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Charmaz K., (2010), *Teoria ugruntowana w XXI wieku. Zastosowanie w rozwijaniu badań nad sprawiedliwością społeczną*, [w:] Norman K. Denzin, Yvonna S. Lincoln (red.), *Metody badań jakościowych*, t. 1, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Czech A., (2004), *Dedukcja vs indukcja w nauce o przedsiębiorstwie*, [w:] Jagoda H., Lichtarski J. (red.), *Nowe kierunki w zarządzaniu przedsiębiorstwem – między teorią a praktyką*, „Prace Naukowe Akademii Ekonomicznej im. O. Langego we Wrocławiu”, nr 1014, Wydawnictwo AE im. O. Langego, Wrocław.
- Ćwikliński M., (2010), *Przesłanki stosowania teorii ugruntowanej w naukach o zarządzaniu*, „Acta Universitatis Lodzianensis. Folia Oeconomica”, nr 234.
- Glaser B.G., Strauss A.L., (2009), *Odkrywanie teorii ugruntowanej*, Zakład Wydawniczy NOMOS, Kraków.
- Glaser B.G., (1978), *Theoretical Sensitivity*, The Sociology Press, San Francisco.
- Gorzko M., (2013), *Teoria ugruntowana jako „rodzina metod”*, „Opuscula Sociologica”, nr 4.
- Hatch M.J., (2002), *Teoria organizacji*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.
- Konecki K., (2000), *Studia z metodologii badań jakościowych. Teoria ugruntowana*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa.

- Konecki K., (2008), *Wizualna teoria ugruntowana. Rodziny kodowania wykorzystywane w analizie wizualnej*, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. IV, nr 3.
- Konecki K., (2012), *Wizualna teoria ugruntowana. Podstawowe zasady i procedury*, „Przegląd Socjologii Jakościowej”, t. VIII, nr 1.
- Kuhn T., (1998), *Struktura rewolucji naukowych*, PIW, Warszawa.
- Sułkowski Ł., (2012), *Epistemologia i metodologia zarządzania*, PWE, Warszawa.
- Timmermans S., Tavory I., (2007), *Advancing ethnographic research through grounded theory practice*, [w:] Bryant A., Charmaz K., Sage (red.), *The SAGE handbook of grounded theory*, Los Angeles, London, New Delhi, Singapore.

QUANTITATIVE MACROECONOMIC RESEARCH IN THE CONTEXT OF TYPICAL METHODS OF MANAGEMENT STUDIES

Abstract: In the statistical macroeconomic research we use typical quantitative methods. This is determined by the fact that a formal approach is a typical approach used in research based on statistical procedures, when we want make comparisons between groups. In the statistical macroeconomic research about the economic phenomenas in a society, important is also used other research methods from the social sciences. In this study, we confirm that the grounded theory can be considered as a complementary method for quantitative methods in research about an aging population and a study of the productivity of work. Supplementing statistical macroeconomic research can also be implemented with use of interpretative and symbolic paradigm which giving an opportunity to observe the interdependence of social, while maintaining the orientation on values.

Keywords: the grounded theory, paradigm, qualitative research, labor productivity, an aging population